

SZLAKI ROWEROWE w gminie PIENSK

Trasa: PUSCZA ZGORZELECKA - BORY DOLNOŚLĄSKIE RADWEGE in der Gemeinde PIENSK

Radtour: GÖRLITZER HEIDE - NIEDERSCHLESISCHE HEIDE

skala 1:75 000

MAPA TURYSTYCZNA * TOURISTENKARTE ISBN 978-83-60975-06-0

Zadanie dofinansowano w ramach projektu "Zrównoważony rozwój Borów Dolnośląskich w aspekcie partnerstwa społecznego" realizowanego przez Lokalną Grupę Działania Fundację "Bory Dolnośląskie". Program jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej.

GMINA PIENSK

leży w zachodniej części województwa dolnośląskiego, nad Nysą, kużycką. Jest gminą przygraniczną współpracującą od wielu lat z niemiecką gminą Neisseaue i miastem Rothenburg/O.L. Zajmuje powierzchnię 11 033 ha, w tym miasto Pienski 981 ha, użytki rolne 6 133 ha, lasy i grunty leśne 3 894 ha. W Gminie Pienski mieszka 9 490 mieszkańców, w tym w mieście 5 992 a na obszarze wiejskim 3 498 osób. Pienski jest gminą przemysłowo-rolniczo-leśną podzieloną na 8 sołectw: Bielawa Dolna, Stojanów, Lasów, Żarka n/Nysą, Żarki Średnie, Dłużyna Dolna, Dłużyna Górna i Bielawa Górna ze Strzelmem.

DIE GEMEINDE PIENSK

liegt im westlichen Teil der Woiwodschaft Niederschlesien, an der Lausitzer Neiße. Sie ist eine Grenzgemeinde, welche seit vielen Jahren mit der deutschen Gemeinde Neisseaue und mit der Stadt Rothenburg/O.L. zusammenarbeitet. Sie umfasst ein Gebiet von 11 033 ha, davon hat die Stadt Pienski eine Fläche von 981 ha, die landwirtschaftliche Fläche 6 133 ha, Wald und Waldfläche 3 894 ha. In der Gemeinde Pienski leben 9 490 Menschen, davon 5 992 Einwohner in der Stadt und 3 498 Menschen auf den Dörfern. Pienski (Penzig) ist eine Gemeinde mit Industrie, Land- und Forstwirtschaft und besteht aus den Ortsteilen: Bielawa Dolna (Nieder Bielau), Stojanów (Nieder Penzighammer), Lasów (Lissa), Żarka nad Nysą (Sercha, 1937-45 Burgundenau), Żarki Średnie (Sohra, 1937-45 Kesselbach), Dłużyna Dolna (Nieder Langenau), Dłużyna Górna (Ober Langenau) und Bielawa Górna (Ober Bielau) mit Strzelno (Schützenhain).

URZĄD MIASTA I GMINY W PIENSKU

ul. Bolesławiecka 29, 59-930 Pienski, tel. 075 778 65 11 do 514, fax 075 778 64 05
e-mail: pienski@pienski.com.pl, www.pienski.com.pl

BORY DOLNOŚLĄSKIE to największy zwarty obszar leśny Europy Środkowej o powierzchni ok. 1650 km². Najdalej na zachód wysuniętym fragmentem tego olbrzymiego kompleksu leśnego jest **Puszcza Zgorzelecka**. Obejmuje ona obszar 30 tys. ha dawnych lasów miejskich Zgorzeleca rozciągających się pomiędzy Nysą kużycką a Czerną Wielką i jest jednym z najbardziej intensywnych terenów w Gminie Pienski.

Największym atutem tych terenów jest unikatowa flora i fauna, która mimo wielowiekowej ingerencji człowieka dobrze się zachowała. Ma tutaj swoje jedyne nizinowe w kraju stanowisko sosna biotina. Ponadto rosną tak rzadkie gatunki roślin, jak widlicz cypryosowy, długosz królewski, rosiczka posiedrdnia, wroscielec bagienny, arnika górską i wiciokrzew pomorski. Puszcza jest domem dla wydry, wilka, bobra, gromostaja, gniewosza plamistego, bąka, gągoda, trzcza nurogesi, bielika, kam rdzawej i czarnej, puchacza, sóweczki czy wiochatki. Bory sosnowe Puszczy Zgorzeleckiej są jedną z ostatnich w Europie Środkowej nizinowych ostoi głuszcza (*Tetrao urogallus*) i ciętrzewia (*Tetrao tetrix*).

Zapraszamy do zwiedzania niezwykłych walorów przyrodniczych tego terenu!

DIE NIEDERSCHLESISCHE HEIDE ist das größte geschlossene Waldgebiet Mitteleuropas mit einer Fläche von ca. 1650 km². Der am weitesten im Westen liegende Teil dieses riesigen Waldkomplexes ist die **Görlitzer Heide**. Sie umfasst das 30 Tsd. ha große Gebiet der früheren Wälder von Görlitz und breitet sich zwischen Lausitzer Neiße und Große Tschirne aus. Es ist eines der interessantesten Gebiete in der Gemeinde Pienski. Der größte Trumpf dieser Gebiete ist die einzigartige Flora und Fauna, die sich trotz der jahrhundertlangen menschlichen Eingriffe gut erhalten hat. Die Moorkiefer besitzt hier ihr einziges Verbreitungsgebiet in der Tiefebene Polens. Außerdem wachsen hier solche seltenen Pflanzenarten wie Zypressen-Flachbärjaap, Königsarn, Mittlerer Sonnentau, Echte Glockenheide, Arnika auch Bergwühlviehlein genannt und deutsches Gelblblatt. Die Heide wurde zur Heimat für Fischotter, Wolf, Biber, Hermelin, Schlingnatter, Rohrdörmel, Schelleinte, Gänseäger, Seeadler, Rotmilan, Schwarzmilan, Uhu, Sperlings- und Raufußkauz.

In den Kiefernwäldern der Görlitzer Heide befinden sich noch einige der letzten wenigen Standorte von Auermöhre (*Tetrao urogallus*) und Birkhuhn (*Tetrao tetrix*) in Mitteleuropa.

Wir laden zur Besichtigung der außerordentlichen Naturvorzüge dieses Gebietes ein!

WARTO ZOBACZYĆ / SEHENSWERTES

1 Bielawa Dolna (Nieder Bielau) – **Cmentarz Ewangelicki** – kościół przy średnowiecznym kościele, powiększony w XVIII wieku. Zmieniły w maju 1962 roku. Zachowany mur cmentarny z relikwiami przy epitałajnych miejscach po kościele ewangelickim.

Der ev. Friedhof, angelegt bei der mittelalterlichen Kirche, vergrößert im 18. Jht., geschlossen im Mai 1962. Erhalten ist die Friedhofsmauer mit Resten von Epitaphentafeln und der Standort der ev. Kirche.

3 Bielawa Górna (Ober Bielau) – **Kościół filialny** pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej. Wzniesiony z kamienia i cegły jako kościół ewangelicki w XVIII wieku. W roku 1976 został odbudowany. Przy kościele usytuowany jest cmentarz, otoczony zabudkowym murem.

Eine Filialkirche der Rosenmutter Gottes. Errichtet im 18. Jht. aus Stein und Ziegeln als ev. Kirche. Sie wurde 1976 wieder aufgebaut. Neben der Kirche befindet sich ein Friedhof, den eine denkmalgeschützte Mauer umgibt.

4 Dłużyna Dolna (Nieder Langenau) – **Mur stanowiący zespół kościoła ewangelickiego** z budynek bramnym i relikwiami sciany obwodowej plebanii wzniesiony w XIV wieku. Na przełomie XVI-XVII wieku wmurowane zostały kamienne epitałajnskrypcyjne i rezbarskie.

Mauer eines ev. Kirchenkomplexes mit einem Torgebäude und Mauerresten eines Pfarrhauses aus dem 14. Jht. Um die Wende vom 16. zum 17. Jht wurden Grabsteine mit Inschriften und Bildhauerarbeiten eingemauert.

2 Stojanów (Nieder Penzighammer) – **Kamienny pomnik „Paczącej maki”**, wzniesiony w 1918 roku ku czci żołnierzy z gminy Nieder Penzighammer poległych w I wojnie światowej 1914-1918.

Das Denkmal einer „weinenden Mutter” wurde 1918 zum Gedenken an die im I. Weltkrieg 1914-1918 Gefallenen aus der Gemeinde Nieder Penzighammer errichtet.

5 Żarki Średnie (Sohra) – **Kościół filialny** pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Sw. wzniesiony w drugiej połowie XIV wieku i odbudowany w 1697 roku. Nowe sklepienie wykonane zostało w 1700 r. Do roku 1945 był do kościoła ewangelickiego. Mur cmentarny przykościelny zawiera liczne epitałaj z XIX-XX w.

Eine Filialkirche der Erhöhung des hl. Kreuzes errichtet in der zweiten Hälfte des 14. Jhts und 1697 wieder aufgebaut. Im Jahre 1700 wurde ein neues Gewölbe geschafften. Bis zum Jahre 1945 war das eine ev. Kirche. Die Friedhofsmauer hat viele Grabsteine aus dem 19.-20. Jht.

6 Żarka n/Nysa (Sercha) – **Zespół pałacowy** z 1951 roku. Rozbudowany i odnowiony po pożarze, który miał miejsce 1789 roku. Obecna forma zachowana została po przebudowie z 1951 roku. Nad wejściem widnieje kartusz herbowy. W skład zespołu wchodzi oficyna mieszkalna i zabudowania gospodarcze.

Ein Schlosskomplex aus dem Jahr 1591. Ausgebaut und erneuert nach einem Brand im Jahre 1789. Der gegenwärtige Zustand ergibt sich aus einem 1951 erfolgten Umbau. Über dem Eingang ist ein Wappenstein zu sehen. Zu dem Komplex gehören Wohnhäuser und Wirtschaftsgebäude.

7 Lasów (Lissa) – **Dwuskrzydłowy pałac** wzniesiony przed 1590 rokiem z kamienia i cegły. Przebudowany w XVII, XVIII i XIX wieku. W 1985 roku dokonano remontu dachu i elewacji. Od 1997 roku budynek w trakcie remontu.

Ein zweiflügeliges Schloss, errichtet vor 1590 aus Stein und Ziegeln, umgebaut im 17., 18. und 19. Jht. Im Jahre 1985 wurden das Dach und die Fassade instand gesetzt. Das Gebäude befindet sich seit dem 1997 in Reparatur.

9 Huta Szklana „Lucyna” – **Zakład „Nysa”** – zabryk przemysłowy hutnictwa szklarskiego, dawna huta szkła „Gebr. Putzler Glashtüttenwerke GmbH” zbudowana w 1869 roku przez braci Oskara i Edmunda Putzlera. Dawniej i obecnie znana z produkcji różnego rodzaju szkła oświetleniowego, w szczególności trójwarsztownego szkła opalowego.

Die Glashtütte „Lucyna”, Betrieb „Nysa”, Meisse” – das Industriebetriebsamt der Glashtüttenwerke GmbH, erbaut im Jahre 1869 durch die Brüder Oskar und Edmund Putzler. Damals und derzeit durch die Produktion von diversen Beleuchtungsgläsern, insbesondere des Triplex-Opalüberfangglases, bekannt.

8 Pienski (Penzig) – **Rzymsko-katolicki Kościół Parafialny p.w. Sw. Franciszka z Asyżu** wzniesiony został w latach 1882-1885, 21.05.1882 położenie kamienia węgielnego przez proboszcza Urbanka z Görlitz. Podczas II wojny został w znacznej mierze zniszczony. Odbudowa przypada na lata 1946-1951. W 2006 r. wnętrze kościoła otrzymało nową polichromię ze ścianami zewnętrzna współfinansowana ze środków UE – Interreg IIIA. We wnętrzu kościoła znajduje się obraz Matki Bożej Laskowej – kopia obrazu wrocławskiego oraz zabudowanie organy.

Die römisch-katholische Kirche des hl. Franziskus von Assisi wurde in den Jahren 1882-1885 erbaut. Die Grundsteinlegung erfolgte am 21.05.1882 durch Pfarrer Urbanek aus Görlitz. Während des II. Weltkrieges wurde sie zum größten Teil zerstört. Der Wiederaufbau erfolgte in der Zeit von 1946-51. Im Jahre 2006 wurde das Kircheninnere mit Bildern der Stationen des Kreuzwegs farblich neu gestaltet, und im Jahre 2007 wurde, gefördert mit EU-Mitteln aus Interreg IIIA, das Äußere renoviert. Im Innern der Kirche befinden sich ein Bildnis der Mutter Gottes der Gnade – die Kopie eines Wroclawer Gemäldes und eine denkmalgeschützte Orgel.

10 Bielawa Dolna (Nieder Bielau) – **Kościół ewangelicki** zbudowany w 1777 roku. W 1976 roku został odbudowany. Przy kościele usytuowany jest cmentarz, otoczony zabudkowym murem.

11 Bielawa Górna (Ober Bielau) – **Kościół ewangelicki** zbudowany w 1777 roku. W 1976 roku został odbudowany. Przy kościele usytuowany jest cmentarz, otoczony zabudkowym murem.

12 Dłużyna Dolna (Nieder Langenau) – **Kościół ewangelicki** zbudowany w 1777 roku. W 1976 roku został odbudowany. Przy kościele usytuowany jest cmentarz, otoczony zabudkowym murem.

13 Dłużyna Górna (Ober Langenau) – **Kościół ewangelicki** zbudowany w 1777 roku. W 1976 roku został odbudowany. Przy kościele usytuowany jest cmentarz, otoczony zabudkowym murem.

ATRAKcje TURYSTYCZNE / TOURISTISCHE ATTRAKTIONEN

Kulturinsel Einstedel – **Park kultury, rozrywki i rekreacji** w Zentendorf, miejsce pełne niespodzianek, gdzie łączą się przyroda, kultura i sztuka, otwarte dla wszystkich, z którym ludzie doznają mogą nieoczekiwanych przeżyć: z drewnem, klejem, kamieniami, z wiatrem i pogodą, ze sztuką i zabawą... – czytaj więcej na stronie: www.kulturinsel.de.

Kulturinsel Einstedel ein überraschungsreicher Ort, an dem sich Natur, Kunst und Kultur verbinden, der allen offensteht, an dem Menschen miteinander unerwartete Erlebnisse erfahren: mit Holz, Lehm und Steinen, mit Wind und Wetter, mit Kunst und Spiel... – weitere Informationen auf: www.kulturinsel.de.

Turystyczna przeprawa promowa okresowa przez Nysę kużycką w Bielawie Dolnej (Nieder Bielau) / Zentendorf łącząca szlaki rowerowe pomiędzy Polską a Niemcami. Na promie jest miejsce dla max. 4 osób i 4 rowerów względnie 6 osób bez rowerów. Na obu przegach znajdują się dwujęzyczne tablice informacyjne określające warunki obsługi i użytkowania promu.

Eine kleine Fähre für Touristen bei Bielawa Dolna (Nieder Bielau) / Zentendorf verbindet die Radwege von Polen und Deutschland. Zu bestimmten Zeiten kann man dort die Lausitzer Neiße überqueren. Die Fähre bietet max. 4 Personen mit Fahrrädern bzw. 6 Personen ohne Fahrräder Platz. An beiden Ufern befinden sich zweisprachige Hinweisschilder zur Bedienung und Nutzung der Fähre.

Kładka rowerowa-piesza przez Nysę kużycką Pienski (Ply/Deschka (D) – łączy Pienski z partnerską gminą Neisseaue oraz miastem partnerskim Rothenburg/O.L. ułatwiająca współpracę transgraniczną zaprzyjaźnionych gmin i jest łącznikiem do szlaków rowerowych między Polską a Niemcami.

Fußgänger- und Radwegbrücke über die Lausitzer Neiße Pienski (Ply)/Deschka (D) – verbindet Pienski mit der Partnergemeinde Neisseaue sowie Partnerstadt Rothenburg/O.L. und erleichtert die grenzüberschreitende Zusammenarbeit der befreundeten Gemeinden. Sie dient der Verbindung der Radwege zwischen Polen und Deutschland.

Pracownia Rzeźbiarska M. Grabuńczyk, Bielawa Dolna 17 A, www.grabuńczyk.pienski.com

Pracownia Rzeźbiarska M. Grabuńczyk, Bielawa Dolna 17 A, www.grabuńczyk.pienski.com